

16.08.2021

Asia/8

§ 571

Selvitys apulaisoikeuskanslerille kantelusta kaupunginhallituksen vahvistamista nuorisoneuvoston lautakuntaosallistumisen periaatteista

HEL 2021-006523 T 03 01 02

OKV/208/10/2021

Päätös

Kaupunginhallitus antoi valtioneuvoston apulaisoikeuskanslerille seuraavan selvityksen:

Kaupunginhallitus katsoo, ettei se ole kantelun kohteena olevassa asiassa toiminut lainvastaisesti tai syrjivästi.

Kantelijan esittämällä tavalla ja kuntalain (410/2015) 26 §:n mukaisesti kaupunginhallitus on asettanut nuorisovaltuustoa vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän, jota Helsingissä kutsutaan nuorisoneuvostoksi. Nuorisoneuvoston jäsenet valitaan vaaleilla kahden vuoden toimikaudeksi. Kuten kantelija toteaa, nuorisoneuvoston kokoonpanoon ei sovelleta naisten ja miesten tasa-arvosta annettua lakia (609/1986, tasa-arvolaki), eikä missään kaupunginhallituksen tai muussakaan päätöksessä todeta, että näin olisi tai lakia näin sovellettaisiin.

Kuntalain 26 §:n mukaan nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Lainkohtaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 268/2014 vp) todetaan (s. 155), että laissa ei säädettäisi nuorisovaltuuston kokoonpanosta, valinnasta eikä toimintatavoista yksityiskohtaisemmin, vaan ne jäisivät kunnan päätettäväksi. Kunnat voisivat siten soveltaa käytännössä hyviksi osoittautuneita nuorten vaikuttamisjärjestelmiä ja toimintatapoja.

Helsingissä yhtenä nuorisoneuvoston osallistumisen muotona on otettu käyttöön nuorisoneuvoston keskuudestaan valitsemien edustajien osallistuminen kaupungin toimialalautakuntien kokouksiin. Kantelun kohteena oleva päätös koskee linjauksia, joita sovelletaan tällaisessa osallistumisen muodossa.

Tällainen osallistumisen muoto ei ole laissa säädetty eikä laista ole johdettavissa nuorisoneuvoston jäsenille oikeutta olla läsnä toimielinten kokouksissa. Kaupungilla on näin ollen toimivalta erikseen päättää läsnäolo- ja puheoikeudesta sekä niiden mahdollisista rajoituksista ja ehdoista. Päätöksenteossa on luonnollisesti otettava huomioon hallinnon oikeusperiaatteet ja muu kuntaa velvoittava lainsäädäntö, eli esimerkiksi ehtojen ja rajoitusten tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Kuten kantelija toteaa, yhtenä linjauksena lautakuntaosallistumiselle kaupunginhallitus päätti, että edustajat valitaan kuhunkin toimielimeen kolmen henkilön ryhmäksi, josta vuorotellen yksi osallistuu kokouksiin. Tässä ryhmässä molempia sukupuolia tulisi olla vähintään yksi.

Päätöksen perusteluissa todetaan, kuten kantelijakin huomauttaa, että sukupuolikiintiöt eivät suoraan sovellu edustajien valintaan. Perusteluissa kuitenkin todetaan, että tasa-arvolain tarkoituksena on, että kunnan toiminnassa mahdollisimman laajasti otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvo, minkä vuoksi päätöksessä on päädytty kiintiöön. Kuten kantelijakin toteaa, tasa-arvolain mukaan viranomaisen velvollisuus on kaikessa toiminnassaan edistää ja varmistaa tasa-arvon toteutumista.

Kantelun kohteena oleva kaupunginhallituksen päätös ei ole ristiriidassa kuntalain 26 §:n tai sitä koskevissa esitöissä todetun kanssa. Vaikka sukupuolten tasa-arvoa koskevat säännökset eivät koske nuorisoneuvoton valintaa, sen toiminnassa valinnan jälkeen voidaan tietenkin edellyttää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä.

Tasa-arvolain 4 §:n mukaisen tasa-arvon edistämismääräyksen johdosta sukupuolikiintiön asettaminen on tässä tilanteissa perusteltu toimintatapa, joilla varmistetaan tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Säännöksen mukaan kaupungin tehtävänä on edistää myös nuorten tasa-arvoista mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Tasa-arvolain mukaisesti viranomaisen tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Edellä todettu ei estä sitä, että nuorisoneuvoston edustajat kaupungin toimialalautakuntiin valittaisiin kantelijan esittämällä tavalla suljettuna lippuäänestyksenä, jos nuorisoneuvosto haluaa näin toimia. Vaalitulos tulisi kuitenkin vahvistaa siten, että valituiksi kunkin lautakunnan kohdalla tulisivat kaksi eniten ääniä saanutta yhden sukupuolen edustajaa ja yksi eniten ääniä saanut toisen sukupuolen edustaja.

16.08.2021

Asia/8

Kaupunginhallituksen päätös ei vaikuta nuorten mahdollisuuteen asetua ehdolle ja tulla valituksi nuorisoneuvostoon. Päätöksen tavoitteena sen sijaan on varmistaa, että vaaleilla valituksi tulleet nuorisoneuvoston jäsenet pääsevät tasa-arvoisesti vaikuttamaan kunnan toimintaan.

Kantelijan kuvaama tilanne, jossa sukupuolikiintiö vaikuttaa demokrati-aa ehkäisevästi valittaviin henkilöihin, on samanlainen kuin kaupunginvaltuuston valitessa muiden kaupungin toimielinten jäseniä. Valtuuston on, vaikkakin sillä on tarvittaessa vaalitoimitusten kautta toimivalta valita toimielinten jäsenet, otettava huomioon tasa-arvolaisissa säädetty sukupuolten tasa-arvo. Tämä ei ole tasa-arvolain sääntelyn demokratiaa ehkäisevä tai jotakuta välillisesti syrjivä sivutuote, vaan koko tasa-arvolain sukupuolikiintiöiden tarkoitus.

Kaupunginhallituksen päätös ei myöskään johda tasa-arvolain 7 §:ssä tarkoitettuun syrjintään. Kaupunginhallituksen päätöksellä päin vastoin taataan sekä naisille että miehille yhtäläiset mahdollisuudet tulla valituksi nuorisoneuvoston edustajaksi toimialalautakuntaan. Päätös ei aseta naisia ja miehiä eri asemaan sukupuolen perusteella, eikä päätös muutoinkaan vaikuta eri tavalla naisiin ja miehiin.

Kaupunginhallituksen päätöksessä ei ole asetettu nuorisoneuvoston lautakuntaedustajalle sellaisia vaatimuksia, jotka ovat biologisista tai muista syistä ominaisia tai tavanomaisia vain toisen sukupuolen edustajille, tai jotka vain toisen sukupuolen edustajat voivat täyttää. Kaupunginhallituksen päätöksen johdosta nuorisoneuvoston jäsenet eivät joudu toista epäedullisempaan asemaan sukupuolen perusteella.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Selvityspyyntö 26.5.2021
- 2 Kantelu Helsingin Khn päätöksestä sukupuolikiintiöiden soveltamisesta nuorisoneuvoston lautakuntaedustajiin
- 3 Selvityspyyntö 26.5.2021, liite, kantelu 25.1.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

16.08.2021

Asia/8

Valtioneuvoston oikeuskansleri

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kantelu

Valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri on 26.5.2021 saapuneella selvityspyynnöllä pyytänyt Helsingin kaupunginhallituksen selvitystä kante-
lusta, joka on tehty kaupunginhallituksen menettelystä.

Kantelija on pyytänyt valtioneuvoston oikeuskansleria tutkimaan, onko Helsingin kaupunki menetellyt lainvastaisesti ja syrjivästi kaupunginhal-
lituksen edellyttäessä nuorisoneuvostoa soveltamaan sukupuolikiintiöi-
tä edustuksessaan toimialalautakunnissa.

Kantelija arvostelee kaupunginhallituksen päätöstä 24.6.2019, 478 §
(HEL 2019-006826) joka koskee linjauksia nuorisoneuvoston edusta-
jien läsnäolo- ja puhe-oikeudesta toimialalautakunnissa. Päätöksessä
on muun ohessa linjattu, että edustajien valinnassa tulee ottaa huo-
mioon laissa säädetty sukupuolten välinen tasa-arvo; kolmesta edusta-
jasta molempia sukupuolia tulee olla vähintään yksi. Tätä kantelija pitää
lainvastaisen ja syrjivänä.

Kaupunginhallituksen päätös

Kaupunginhallitus vahvisti 24.6.2019, 478 § linjaukset nuorisoneuvos-
ton edustuksesta toimialalautakunnissa. Yksi vahvistetuista linjauksista
on, että nuorisoneuvoston keskuudestaan kuhunkin toimialalautakun-
taan valitsemasta kolmesta edustajasta tulee ottaa huomioon laissa
säädetty sukupuolten välinen tasa-arvo.

Päätöstä koskevissa esittelijän perusteluissa todetaan, että naisten ja
miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) säädetyt
sukupuolikiintiöt eivät suoraan sovellu edustajien valintaan. Ottaen kui-
tenkin huomioon lain tarkoitus mahdollisimman laajasta tasa-arvon
huomioon ottamisesta kunnan toiminnassa sekä kaupungin tavoitteet
nuorison tasa-arvoisessa osallistamisessa on perusteltua, että edusta-
jien valinnassa pyritään vähintään mahdollisimman selkeään sukupuol-
ten tasa-arvoon.

Lainsäädäntö

Viranomaisen velvollisuus on kaikessa toiminnassaan edistää naisten
ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä

luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaisesti.

Lain 4a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa toimielimissä valtuustoja lukuun ottamatta tulee sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Yhteisvalmistelu

Selvitys on valmisteltu kaupunginkanslian hallinto-osaston (hallintoneettely-yksikkö ja oikeuspalvelut) sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelukokonaisuuden yhteistyönä.

Selvityspyynnön määräaika on 31.8.2021. Siitä ei ole pyydetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausuntoa, koska toimikuntaa ei vielä ole asetettu. Selvityspyynnöstä ei myöskään ole katsottu aiheelliseksi pyytää nuorisoneuvoston lausuntoa, koska kantelija on nuorisoneuvoston jäsen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Selvityspyyntö 26.5.2021
- 2 Kantelu Helsingin Khn päätöksestä sukupuolikiintiöiden soveltamisesta nuorisoneuvoston lautakuntaedustajiin
- 3 Selvityspyyntö 26.5.2021, liite, kantelu 25.1.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Valtineuvoston oikeuskansleri